

*V Seminari sobre Patrimoni Literari i Territori.
La memòria indirecta com a memòria literària*

*Centre Cultural Ajuntament Vell
Folgueroles, 16 i 17 d'octubre de 2009
Espais Escrits. Xarxa del Patrimoni Literari Català*

En el Seminari hi van haver 84 inscrits i la participació mitjana a tots els actes va ser d'entre 50 i 60 persones.

L'àmbit de treball dels inscrits és el següent:
30% associats representants d'un 43% de cases
19% a títol individual
16% àmbit Universitari
14% Empreses Culturals
8% Ajuntaments i institucions
8% Ensenyament de la llengua
5% Biblioteques

Les aportacions de reflexió teòrica del Seminari d'enguany varen anar a càrrec del professor Joan Ramon Resina i els escriptors Julià de Jòdar i Emili Teixidor.

El professor Joan Ramon Resina ens va oferir la seva interessant reflexió sobre La literatura i les eines d'articulació simbòlica per tal d'emmarcar el concepte de memòria literària, tema que enguany ha centralitzat la cinquena edició del Seminari sobre Patrimoni Literari i Territori que organitza Espais Escrits.

"Els estudis literaris, un cop cremat el darrer cartutx de la teoria, han perdut les seves funcions bàsiques. I és en el moment que es percep amb alarma la pèrdua de la funció social d'una disciplina que semblava eterna, quan comença a intuir-se que la seva funció bé podria raure no tant en la capacitat de significació simbòlica com en suscitar un sentit de realitat, o sigui de presència." A partir d'aquesta idea, Resina utilitza els conceptes de temps, poètica històrica i cronotop cultural per tal de reubicar la literatura en la societat.

L'escriptor Julià de Jòdar va plantejar una sèrie d'interrogants sobre el concepte de memòria col·lectiva i memòria col·lectiva literària que seria només la d'una elit molt reduïda. "Les dinàmiques presentistes del s. XXI fan que el mercat i l'estat actuïn sobre el patrimoni i en fan una reconstrucció ideològica" va dir i va advertir dels riscos de la institucionalització del present.

L'escriptor Emili Teixidor va fer una extensa i densa dissertació sobre els elements que constitueixen el cosmos personal d'un escriptor, com ara les seves fantasies, obsessions, dèries, fòbies, filies, inclinacions, creences, coneixements, ambicions, militàncies..., el procés d'objectivació de l'experiència que fa l'autor quan escriu, el paper "de marcapassos de la intel·ligència" que fa la memòria i les claus interpretatives dels lectors. El paisatge és el mateix amb què l'escriptor aixeca una obra, la cartografia de la infantesa permet crear la tensió entre el subjecte i el seu entorn.

L'aportació de la professora Neus Oliveras, La literatura en el territori: on són els referents? Estat de la qüestió va ser un utilíssim repàs a l'actualitat de l'oferta d'activitats de coneixement del patrimoni literari català resumides en tres apartats: les senyalitzacions, les rutes literàries i els clubs de lectura. Oliveras va demanar un catàleg informatiu exhaustiu, una major coordinació entre cultura i turisme, entre biblioteques i els "espais escrits" i la millora de la comunicació donat que no arriba tota la comunicació als professors interessats dels centres educatius. Cal doncs unificar esforços per aconseguir l'impacte literari.

Els participants a la taula rodona, tots ells representants d'organismes institucionals varen donar el seu parer sobre La incorporació del patrimoni literari en les estratègies de planificació museística. De les diverses aportacions, cal destacar la denúncia de la manca de planificació i pressupost, la necessitat de creació d'un sistema del patrimoni literari, més travat que una simple xarxa, la denúncia de la secundarització induïda que pateix el sistema literari català en l'actual realitat bicultural catalana.

L'explicació del projecte de Jusèp Boya, comissari del projecte del Museu Nacional d'Història, Arqueologia i Etnologia de Catalunya va evidenciar una vegada més que fins ara no hi ha hagut a Catalunya polítiques de patrimoni literari, que cal un Servei de Patrimoni Literari –que podria ser la Institució de les Lletres Catalanes- que col·labori i doni suport als centres patrimonials, els centres d'estudi i les activitats de difusió del patrimoni literari català –representats actualment per Espais Escrits-, amb models de gestió actuals, aplicant les noves tecnologies – web pròpia 2.0- i amb un pla de comunicació potent i estretament vinculat de manera transversal amb els departaments responsables de turisme, educació i difusió.

En moltes ocasions al llarg dels dos dies, les intervencions dels assistents al Seminari coincidien en valorar molt positivament el format de Sistema per a la vertebració del Patrimoni Literari Català, tal com va el va definir Eusebi Casanelles en la seva exposició. El sistema de Museus de la Ciència i la Tècnica de Catalunya (MNACTEC), que organitza i coordina els seus membres més enllà de la simple associació en una xarxa, seria, a parer de la majoria, un bon model.

L'espectacle "Amb veu nova, les velles paraules" ens va revelar la força de la poesia i la prosa dels autors per transmetre emocions. Quan la llengua es treballa bé ja sigui partint d'una llengua materna igual o diferent de la que es parla és capaç de comunicar emocions.

Per acabar, al convent de Sant Tomàs de Riudeperes va tenir lloc un diàleg literari entre el professor Ricard Torrents i l'escriptor Emili Teixidor que varen resseguir les traces literàries de l'espai osonenc on ens trobàvem. Autors cartografiats i espais escrits: Roda de Ter, Folgueroles, Can Tona, Can Pa Negre, Verdaguer, Teixidor, Martí i Pol... Energies que es multipliquen i es simbolitzen emmarcades pels fluxos d'energies noves com l'eix transversal, la línia de molt alta tensió i la voluntat de preservar la memòria.

Espais Escrits.